

NKUBAP.00.18.AR.14.07

**“Resimde Tasarım, Uygulama Ve Seçim Olarak
Boşluk, Doluluk”**

Yürütücü: Doç.Dr. Mustafa Cevat Atalay

2016

NKUBAP. 00. 18. AR. 14. 07 no'lu "Resimde Tasarım, Uygulama Ve Seçim Olarak Boşluk, Doluluk" adlı bireysel proje, Namık Kemal Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi (NKÜBAP) tarafından desteklenmiştir.

ÖNSÖZ

Sanat eğitimi eğitim safhalarında en önemli basamaklardan birisidir. Sanat eğitimi alan bireyler bulunduğu alanı duyumsayarak çevresindeki güzeli, çirkini birbirinden ayırt edebilir. Sanat eğitimi sayesinde kişi yaşadığı hayatı daha fazla yorumlayarak anlayabilir ve güzeli doğrulayıp duyumsayarak yaşamı değerlendirir.

Güzel sanatlar eğitiminin ortaöğretim ve yükseköğretim basamaklarında görsel sanatlar eğitiminde öğrenciyi yetiştiren birçok farklı uygulamalı ve kuramsal ders bulunmaktadır. Bu dersler kapsamında doğrudan ya da dolaylı öğrenilen resimde kompozisyonda, espas (boşluk ve doluluk) öğrencilerle çalışma ve idrak edilmesi (anlama ve uygulama) büyük bir önem taşımaktadır.

Bu önem şu şekilde özetlenebilir.

- a- Görsel sanatlar eğitimi alanların kişisel olarak ürettiği özgün kompozisyonlarda espası kullanılanlar,
- b- Görsel sanatlar eğitimi alanların sanat-ticaret odaklı ürettikleri eserlerin kompozisyonlarının yaratılmasında kullanılması (Fotograf, Sinema, Grafik tasarım, Görsel iletişim, tipografi vb.).

Araştırma sonucunda iki başlıkta yer alan iş üretimlerinde önemli bir yeri olan kompozisyonda Espas'ın (boşluk doluluk) sanat öğretimine katkısı olabildiğine inanıyorum.

Araştırma Desteği bulunan Üniversite Proje Bölümüne ve BAP Komisyonu akademisyenlerine, araştırma sürecinde eserleriyle bana veri oluşturan öğrencilerime, Aksaray Üniversitesine teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	6
1. GİRİŞ	8
1. 1. Problem Cümlesi	8
1. 2. Alt Problemler	8
1. 3. Araştırmacın amacı ile problemi ile olan ilişki ve diğer etkileşimleri	8
1. 4. Varsayımlar	8
1. 5. Sınırlılıklar	8
2. KONU VE KAPSAM	8
3. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	10
3. 1. Görsel sanatlarda Espas- Boşluk ve doluluk	12
3. 2. Resimde Boşluk- Negatif Uzay	12
3. 2. Görsel Sanatlarda Boşluk ve doluluk Öğretiminin Önemi ve Gerekliliği	23
3. 3. Yapılan diğer araştırmalar	23
4. YÖNTEM	26
5. UYGULAMA	26
6. BULGULAR	26
7. SONUÇ	28
8. SANATÇI, TASARIMCI, ARAŞTIRMACI VE EĞİTİMCİLERE ÖNERİLER	29
KAYNAKÇA	57

TABLÖLÄR

TABLO 1 AMAÇ VE İLİŞKİ ETKİLEŞİMİ	8
TABLO 2 RESİMDE VE FOTOĞRAFTA ESPAS.....	13
TABLO 3 BOŞ VE DOLU ESPAS	13
TABLO 4 KOMPOZİSYONDA ESPAS PLANLAMASI	14
TABLO 5 BOŞLUK- DOLULUK.....	15
TABLO 6 ESPAS VE TEKSTÜR	15
TABLO 7 ESPASIN SEÇİMİ VE FARKLI ETKİLER	16
TABLO 8 ESPASIN SEÇİMİ VE PSİKOLOJİK ALGI	18
TABLO 9 ESPASTA FARKLI ALGILAR İÇİN TASARIM BİÇİMLENDİRMEŐİ	20
TABLO 10 ESPASTA KOYU AÇIK VE PLANLAMA	21
TABLO 11 NEGATİF VE POZİTİF ESPASTA FARKLI ETKİLER	21
TABLO 12 NESNENİN VURUGULANMASINDA ESPAS PLANLAMASI.....	22
TABLO 13 GRAFİKTE ESPAS.....	22
TABLO 14 ÖĞRENCİ UYGULAMALARI	30
TABLO 15 BOŞLUK DOLULUK ESPAS PROJESİ YAPILMADAN ÖNCE ÖĞRENCİLERDEN ALINAN BİLGİLER-I	34
TABLO 16 ÖĞRENCİLERDEN ALINAN BİLGİLER-II	41
TABLO 17 PROJENİN TAMAMLANMASI SÜRECİNDEKİ KAZANIMLARA DAİR ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	44
TABLO 18 ÖĞRENCİLERİN İŞLERİ İÇİN SERGİ –AKSARAY ÜNİVERSİTESİ GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ BÖLÜMÜ	50
TABLO 19 ÖĞRENCİLERİN ARAŞTIRMA İÇİN YAPTIKLARI DİĞER İŞLER	54

ÖZET

Bu Araştırmanın amacı, Güzel Sanatlar Fakültelerinde Öğretim Alan Öğrencilerin görsel sanatlarda kompozisyon öğelerinden, Espas uygulamalarını deneysel bir araştırma ile ortaya koymaktır.

Araştırma, T. C. Namık Kemal Üniversitesi, Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Resim Bölümü Öğrencileri ile odak yaklaşıma uygun olarak yürütülmüştür.

Araştırma uygulaması üç bölümdür. Birinci ve ikinci uygulamada, öğrencilere açık uçlu cevaplar verebilecekleri sorular yardımıyla bilgi düzeyleri ölçülmüştür. Verilen cevaplar üzerinde konu genişliği belirlenmiştir. Yapılandırmacı öğretim yaklaşımı ile ders yapılmıştır. Ders konu içeriğine, görsel kompozisyonlar da, espasın doğru ve yanlış uygulandığı resimler, grafikler, fotoğraflar eklenmiştir. Üçüncü Bölümde öğrencilere istedikleri espaslar uygulanmıştır. Öğrencilerin çalışmaları sergilenerek öğrenci kazanımı değerlendirilmiştir.

Araştırmada, bulgular ışığında sonuç olarak, espasla ilgili okul müfredatının ve kişisel eğitimin istendiği kadar yapılamadığı ancak espas konusuna odaklanan bir eğitimin hızla estetik ürünlere dönüşebildiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Estetik, Boşluk Doluluk, Görsel Sanatlar

ABSTRACT

The purpose of this research is to exhibit space implementations -which is one of the factors of composition of visual arts- of students that receive education in Faculty of Fine Arts. The research is conducted with T. R. Namık Kemal University Faculty of Architectural Design and Fine Arts, Department of Painting students, in accordance with focus approach. The research implementation is composed of 3 parts. In the first and second implementation, information level of students is measured with the help of open-ended questions. Wideness of the subject is specified on answers given. Lessons were given with constructivist teaching approach. Some paintings , photos, graphics were added to content of the lesson , in which the space was implemented both true and false. In the third part, students implemented spaces that they wanted to. Works of students were exhibited, thus gaining of students were evaluated. As a result of the research in the light of findings, it's spotted that neither school curriculum nor personal education was done related to space as wanted. Yet any education that focussed o space can transform to aesthetical products quickly

Keywords: Aesthetic, emptiness and fullness, visual arts

1. GİRİŞ

1. 1. Problem Cümlesi

Resimde kompozisyon öğelerinden boşluk ve doluluk öğrenciler tarafından biliniyor mu?

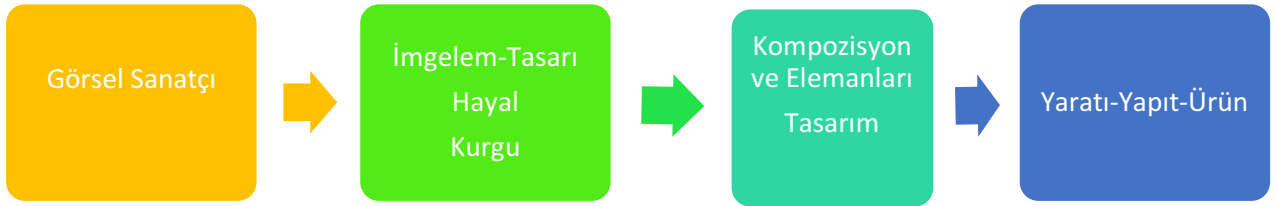
1. 2. Alt Problemler

Resimde boşluk ve doluluğu öğrenciler görsel sanat uygulamalarında kullanabiliyorlar mı?

Resimde boşluk ve doluluğun önemi nedir?

1. 3. Araştırmacın amacı ile problemi ile olan ilişki ve diğer etkileşimleri

Tablo 1 Amaç ve ilişki Etkileşimi



1. 4. Varsayımlar

1. Öğrenciler resimde boşluk ve doluluğu bilmemektedirler.
2. Öğrenciler resimde boşluk ve doluluğu uygulayamamaktadırlar.
3. Alınan eğitiminin öğrencileri kuramsal ve uygulama olarak değiştireceği düşünülmüştür.

1. 5. Sınırlılıklar

Bu araştırma Namık Kemal Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Resim Bölümü 2. Sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.

2. KONU VE KAPSAM

Görsel sanatlar eğitiminde (Resim-1) Boşluk ve doluluk Resim, heykel, Mimari, Grafik ve diğer branşlar için kompozisyonun yaratıcı süreçlerinin hepsinde, (tasarım, yaratma, imgelem, betimleme, ve uygulama safhalarında sürekli olarak sanatçının-tasarımcının

en önemli problemlerinden birisidir. Eğitim aşamalarında belli safhalarda teorik ve uygulamalı olarak çalışılan bu “kompozisyon ögesi” görsel sanatlar alanlarında iş üretenler için büyük önem arz etmektedir.

Namık Kemal Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Resim Bölümü Öğrencileri eserleri ile üretilen bu proje birçok farklı safhaların yorumlamasından oluşmaktadır.

3. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Espas, (Resimde Boşluk, Doluluk- Mekan) Fransızca kökenli bir kelimedir. Espas gördüğümüz ya da göremediğimiz bütün nesnelere için zorunluluk ifade eder. Bu yüzden bildiğimiz evrende her zaman vardır. Bir sanat yapıtının espas bileşimi ve kurgusu izleyicinin algısında konu ile algı açısından çok önemlidir.

“Sanatın gelişim süreci içinde espas, çoğu zaman resim yüzeyinde iki boyutlu ve üç boyutlu yanılmacı olarak: gelişirken, çağdaş sanatta espas, uzaysal espas, gerçek espas gibi farklı espas önermeleri sanat alanına girmiştir.” (Uz, 1996: 39).

Espas' a “İki boyut üzerinde üç boyut etkisi yaratmaya, resme derinlik katma yani espas yaratma denmektedir.

İnsanın resimsel döneminde yedi yaşından başlayarak resimlerinde “Espas” aktarılmaya başlanır ve bu dönem aynı zamanda yeni algılarını ifade edebildiği bir dönemdir (Erbay, 2000: 65).

İnsan algılamalarında espas; algısal, sezgisel ve kavramsal niteliktedir ve sanatın her dalında karşılaşılmaktadır. Espas kullanıldığı sanat alanlarında biçimsel değişikliğe uğramış ve böylece, form, ışık, kullanılan alan, yeni anlamlar kazanmıştır.

Espas Derinlik alan aralık boşluk uzay atmosfer perspektif gibi birçok kelimeyi tanımlamaktadır. “İngilizce' de "space" olan "espas", dilimize Fransızca' dan girmiş ve bizdeki boşluk, derinlik, genişlik, uzam, uzay, atmosfer, sonsuzluk, mekan alan gibi kelimelere karşılık gelmektedir.” (Bahar: 2004: 39).

Negatif ve pozitif alanları herhangi bir görsel tasarımda daha etkili görüntüler kullanmak için değerlendirebiliriz. Şekli daha istediğimiz ve daha iyi boyutlarda görmemiz iyi kompozite etmek için kullanabiliriz. Görsel güzellik yanında resmin anlatım dilini de farklılaştıran bir öğe durumundadır.

Formların mekanda bilinçli olarak üst üste veya arka arkaya getirilmeleri derinlik etkisini desteklemekte ve espas yaratmaktadır. Resimde perspektif kullanılmadan da üst üste, yan yana veya arka arkaya konan objelerle ön-arka ilişkisiyle mekan belirtilebilmektedir.” (Ergen, 2011: 14).

Adnan Turani'ye göre, soyut sanatla birlikte figüratif sanatın başvurduğu araç ve gereçler, ideler, anlayışlar değişmiş, yerine tuvalde gözün alışık olmadığı formlar, yeni espas anlayışları, renk ve ışık lekeleri, aykırı bir çizgi ve tuvalde renk elemanlarıyla sağlanan yeni armoniler gündeme gelmeye başlamıştır.

“Sanatın gelişim süreci içinde espas, çoğu zaman resim yüzeyinde iki boyutlu ve üç boyutlu yanılmacı olarak: gelişirken, çağdaş sanatta espas, uzaysal espas, gerçek espas gibi farklı espas önermeleri sanat alanına girmiştir. Klasik tuval, boyu ve derinliği olan bir madde durumuna gelmiştir. Espas konusuna farklı yaklaşımlar, XIX. YY'da Cezanne'ın resme Öklid yen perspektif anlayışının tersine bir düzenleme getirmesi ile başlamıştır diyebiliriz.” (Bahar, 2004: 39).

Görsel kompozisyon kurallarından biriside espas kullanımınıdır. Pozitif ve negatif boşluk alanın veya dolu alanı planlanmasıdır. Pozitif ve negatif alanlar birlikte kullanıldığında bir hikâye anlatabilir. Konuya ilişkin bilgi verebilir. Negatif alan genellikle boş yada çok az nesneden oluşmaktadır.

“Klasik tuval, boyu ve derinliği olan bir madde durumuna gelmiştir. Espas konusuna farklı yaklaşımlar, XIX. Yy'da Cezanne'ın resme öklidyen perspektif anlayışının tersine bir düzenleme getirmesi ile başlamıştır diyebiliriz. Küçük yüzeyleri yan yana getirirken nesnelere belirgin bölümlerini ve gök gibi yüzeysiz görüntüleri mozaik parçaları gibi yerleştirerek biçimleri fırça darbeleri ile planlar oluşturarak kaydettiği görülür. Nesnelere, planlar derinliğe gittikçe büyümekte, ön plandaki küçük nesnelere, onun arkasındaki büyük nesnelere kapamaktadır.” (Uz, 1996: 40).

“Nesnelere resmederken, derinlik ve perspektif arayışı içinde elde edilmeye çalışılan espas etkisinin dışında, soyut resimde de farklı bir espas anlayışı vardır. Soyut ya da somut, espas; nasıl olursa olsun, resim yüzeyinde derinlik etkisi dışında, mesafe ve aralık olgularını da şekillendirmekte ve bunları kompozisyon bütünlüğü içinde kurgulamaktadır.” (İlyasoğlu, 2006: 41).

Grafik tasarımın bir unsuru olarak negatif alan kullanımı ile Avrupa modern sanat hareketleri 1900'ler de başladı... Espas mesajda bilgi, negatif alan etkin kullanımı esnek bir yol ile sunar ve görsel hiyerarşi kontrol etmek için uygun bir araçtır (vurgulayan ve birincil ayırt ikincil ve üçüncül bilgi). Bu nedenle, “Negatif alan işlevi önemli bir rol oynar” (Lee, 2007:1).

“Resim mekanında neyin önde, neyin arkada ve neyin uzakta, neyin yakında olduğunu belirleyen bu sanatsal yöntem, Kartezyen egemenliğin uzantısıdır: onun sayesinde dünya ehlileştirilmekte, karşıdan bakılabilir ve denetlenebilir bir uzama dönüştürülmektedir” (Florenski, 2007: 10).

Grafik sanatlarda espas çok önemlidir. Harflerin, rakamların ve grafiklerin tasarlanmasında en önemli kompozisyon ögesidir.

“Espas olayı, gerek kullanılan görsellerde gerekse yazılarda bu bütünlüğe ulaşmada en büyük katkıyı sağlamaktadır. Doğru kullanılmadığında iç içe girmeler ya da anlam kopmaları olacağından grafik tasarımda önemli bir yere sahiptir. Kullanılacak öğe kadar önemlidir. Tasarımda boşluğu kullanmak ve etkili kılmak zor bir işdir. Okuyucunun işleri açık ve net bir şekilde algılayabilmesi için buna ihtiyacı vardır. Tasarımcıların, kalabalık, karmaşık işlerden sıyrılması için bu küçük boşluklara ihtiyacı vardır. Tasarımcı, bütün bu sözel ve görsel öğelerin arasındaki ilişkileri bilmek zorundadır” (Tokgöz, 2011: 2).

Yazıyı oluşturan harflerin dağılımı yani espas, leke dağılımı yazının can damarını oluşturmaktadır. Yazıda harfin okuyuşu bozmayacak yere, gözü rahatsız etmeyecek şekilde yerleştirilmesi, bunun yanında harfin ölçüsünde olması estetik açısından çok önemlidir. Bütün bu hususları Osmanlı hattatlarının meydana getirdikleri eserlerde görmek mümkündür (Akt: Bayramov, 2013: 14, 20).

“Algı sisteminin veriler arasında ilişki kurarak görüntüyü bilgiye dönüştürme çabası, aslında nesnel dünya ile yüzey arasında Şaşırtıcı benzerlikler taşır. Çevremizdeki boşluğu ve nesnelere arası mesafeyi algılayarak birçok nokta beynimize yardımcı olur. Normal olarak iki göz arasındaki

mesafe beyne farklı açılardan gözlemlenmiş iki farklı görüntü ulaşmasını sağlar. Beyin bu iki resim arasındaki açı farklılıkları sayesinde nesnenin pozisyonu ve uzaklığı hakkında yargıya varır. ” (Tatar, 2011: 105).

3. 1. Görsel sanatlarda Espas- Boşluk ve doluluk

Espas (Boşluk ve doluluk) Görsel sanatlarda o kadar önemli bir tasarım öğesidir ki yüzlerce yıldır sanat tasarım mimari ve heykel tasarımında da vardır. Sanat eğitiminde nispeten az kişi tarafından anlaşılmakta ve önemi yeterince bilinmemektedir. Resmin ön planda ki nesnelere desteklemek, onu öne çıkarmak, onunla etkileşmek için çok önemli bir kompozisyon öğesidir.

“Kompozisyonda birlik faktörünün temel kuralı şudur (Akay, 1977): Birlik içinde çeşitlilik, çeşitlilik içinde birlik. Birliği elde etmek için tecrübeli, usta ressam, sıraladığımız şu ilkelere başvurur: a) Alanın, boşluğun (espas) ve formun organizasyonu: espasta aranılan ilişkilerin, uygunlukların etüdü, b) Simetri ve asimetri kurallarının etüdü, c) Yiğınların, lekelerin karşılıklı düzenlenmesi, d) Bicimin (form) etüdü, e) Kompozisyon seması. ” (Yolcu, 2004: 31).

Nesnenin etrafındaki bu boşluk alanlar bazen tamamen renksiz olurken bazen renkli veya çeşitli nesnelere doldurulmuş olabilir. Şekil zemin ilişkisinde pozitif ne negatif uzay çok önemlidir. Bizim gördüğümüz görüntüyü farklı açıdan algılamamızı sağlayabilir. Negatif alan olmadan espasın kurgusu düşünülemez. Pozitif ve negatif espas izleyicilerin algılarını oluşturan görsel yanılsamalardan da yararlanarak bir kurgu oluşturabilir.

3. 2. Resimde Boşluk- Negatif Uzay

Görsel sanatlarda pozitif alan pozitif ya da dolu olarak bilinmektedir. Dolu alanlar olumlu alanlardır. Etrafında onu saran espas ise boşluktur. Negatif alanlar yapılan görsel tasarımı vurgular. Pozitif alanı vurgular onunla etkileşir. Bunun yanında pozitif alanının düşünülmesi kullanılması için de imkân sağlamaktadır. Ana konunun önemli hale gelmesini sağlayan yine negatif alan-boşluktur. Planlayarak kullanıldığında pozitif alanla doğrudan bir dengeye girerek pozitif alanın felsefi alt yapıda da sorgulanmasının tartışılmasını sağlamaktadır.

“Mekan (Boşluk, Espas): Sanatta mekan, iki ya da üç boyutlu olabilir. Kompozisyonu oluşturan öğelerin, üçüncü boyut yanılsaması yaratacak nitelikte oluşturulup, konumlandırılmasıyla mekan etkisi yaratılabileceği gibi, soyut sanat açısından ele alındığında ise, resimdeki betilerin, içinde konumlandığı bir arka plan niteliği taşır. Mekan; fon ile objeler arasındaki her türlü ilişki olarak değerlendirilebilir. Yani nesnelere altında, etrafında, arasında veya üstündeki alandır, objelerin yerleştiği zemindir, arka fondur. Resimde negatif ve pozitif öğeler vardır. Negatif öğeler genellikle espasa, mekana işaret eder. Bir anlamda “espas” öğesi, aralık demektir. Aralık; yüzeyler, cisimler arasındaki uzaklıktır. Görsel algıda ise bu, doğal yapısından çok daha etkili bir öğedir. Cisimlerin görsel etkilerinin net, berrak, kuvvetli, anlamlı ve anlaşılır olmasında “aralık” belirleyici bir faktördür (Atalayer, 1994: 209); (Akt: Yılmaz, 2009: 35)

Tablo 2 Resimde ve Fotoğrafta espas

	
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ma_Lin_Painting.jpg	http://commons.wikimedia.org/wiki/File:House_Finch_4268-002.jpg

Görsel algımızda daha önce görülmüş nesnelere için belirli öğrenmeler vardır. Yeni gördüğümüz nesnelere de bu gördüklerimizle ilişkilendirdiğimiz söylenmektedir. Bu bakımdan da espasın kullanımında nitelikli bir espas kullanımı daha önce bizim alışkanlıklarımız olan sıradan espasla aramızda yeni bir sanat eserini görebilmemizi sağlayacaktır. Görsel tasarımlarda sadece boş alanlar değil iki pozitif nesnenin arasındaki boş alanda bizim pozitif nesne ile ilişkimizi yeni bir boyuta taşımaktadır.

Tablo 3 Boş ve Dolu Espas

	
https://hamilton9honors.wikispaces.com/Anthem	http://dantecosplayer.deviantart.com/art/Twisted-Tree-and-moss-152129208

Boş alanlar ile yapılan cömertlik miktarına göre resimler düzlem farklılaşır ve betimlediği konunun aktarımı değişerek farklı algılanmasına neden olur. Öyleki negatif alanda küçük bir değişiklik bile görüntüyü tamamen farklı bir sürece sokmaktadır.

Tablo 4 Kompozisyonda Espas Planlaması



[http://photoeverywhere.co.](http://photoeverywhere.co.uk/east/china/slides/trees01822.htm)

[uk/east/china/slides/trees01822.htm](http://photoeverywhere.co.uk/east/china/slides/trees01822.htm)



Tabi negatif alanın- boşluğun tasarımının, uygulanması belirli bir zaman gerektir. İyi gerçekleştirilmiş bir espas, pozitif alana odaklanmayı sağlamadığından çok önemlidir. Ancak bu sayede daha güçlü kompozisyonlar yapabiliriz.

“Böylece, gözümüzde espas duygusu uyandırarak, bizi, kendine suç ortağı ya da işbirlikçi yapmak istemiştir sanatçı. Boşluk içinde, figüre özgü elemanları birbirine eklemleyerek, farklı yönler çevirmek suretiyle, bizim üzerimizde, zihinsel anlamda bir espas düşüncesi oluşturacağını bilmektedir çünkü.” (Cassou, 2000: 120).

Negatif alanın sınırları pozitif nesne ya da alan ile sınırlanmıştır. Bazen negatif alan tamamen olumlu boşluk ile oluşturulmaktadır. Bu nedenle betimlenen konunun izleyici tarafında estetik bildiriminin güçlü ve belirli olması sağlanmaktadır. Pozitif alanı bir görsel sanatçı-tasarımcı amacına uygun olarak kullanması belirli safhalar gerektir. Genellikle bilindiği gibi, bu konunun sanatçı tarafında tercihi ve planlaması kompozisyonda espas olarak gerçekleşirken, kişinin önceki deneyimleri ile gerçekleşmektedir.

Tablo 5 Boşluk- Doluluk



Normal



Negative

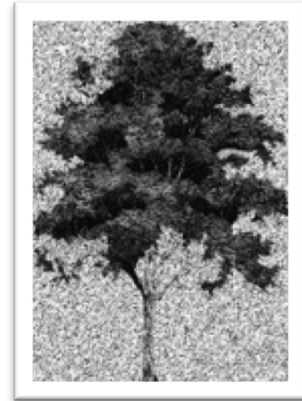


Pozitif

<https://forum.donanimhaber.com>

Her olumlu şekil için onu çevreleyen olumlu bir uzay vardır. Bu çevreleyen ana konunun başarısı için çok önemlidir. İzleyiciler nesnelere arasındaki ilişkiyi ancak böyle algılar. Özellikle karmaşık kompozisyonlarda boşluğun kurgusu işin estetik başarısını da belirlemektedir.

Tablo 6 Espas ve Tekstür



<http://pngimg.com/img/nature/tree>

Bir sanatçı ve tasarımcı olarak belirli çalışmalarını, önemli hale getirebilmek için boşluğun önemi bilinmelidir. Pozitif nesne ile farkı olduğunu ve pozitif nesnenin bir parçası

olmadığını bilmek gereklidir. Negatif-Pozitif mekânın da sınırlarını belirlememizi sağlayan bu düzenleme ancak espas sayesinde olabilir.

Pozitif ve negatif uzay, kompozisyonu belirlemede çok önemi bir rol oynamaktadır. Negatif alanlar pozitif alanların çevresidir. Görsel sanatlarda amaç edindiğimiz izleyicinin dikkati çekme durumu sanatçı ve tasarımcılar için önemlidir. Pozitif ve negatif uzayın bilgilerini öğrenen tasarımlarında uygulayan sanatçı ve tasarımcılar çalışmalarında daha başarılı olabilir.

Müzikteki duraklamalar görsel sanatlarda espastaki yaklaşıma zaman zaman benzer. Ritmin yada sesin daha iyi anlaşılmasını sağlayan durma görsel sanatlarda da betimlediklerimizi daha görünür hale getirecektir. Negatif alan her zaman sadece boş alan veya renklerden oluşmamaktadır. Farklı tekstüre sahip elamanlarda espasın boşlukları için kullanılabilir. Negatif alan her türlü nesneyle bir pozitif nesneye yardım edecek şekilde düzenlenebilir.

Negatif alan bu nedenle dolu alanın görsel algısının anlaşılmasında farklılığa neden olacak ve Mekânı tanımlanması, mekânda daha farklı görsel illüzyonların ortaya çıkması muhtemeldir.

Yalnızlık, sonsuzluk, büyüklük küçüklük, heyecan, hareket, derinlik vb. dolayısıyla negatif alanın seçimi bizim yansıttığımız konu ile ilgili duyguları betimleyecektir. Bu farklı etkiler yanında çok çeşitli “kavramları” tasarımımıza yükleyebiliriz.

Tablo 7 Espasın seçimi ve farklı etkiler



<http://sf.co.ua/id110604>



<http://www.sensiblehealth.com>



<http://www.pickywallpapers.com>

Negatif alanlarda sanatçı ve tasarımcı tercihi olarak, genellikle detay gösterilmemekte, fulü ya da bulanık bırakılmaktadır. Ancak bu genel bir tutum değildir. Genel espas tercihinin karşı duran, reddeden, yada çalıştığı görsel sanat türünün kuramsal dinamiğine bakarak bir çok farklı sanatçı tasarımı da vardır. Bu sanatçıların teorilerine göre, espasta boşluk genel kompozisyonun aktif bir unsurudur ve tercihen, sadece negatif alanının boşluğu tasarımsal bütünlüğe hizmet etse de, boşluğun doku, renk vb. farklı araçlarla biçimlendirilmesi bu alanın etkin kullanımını artırabilir ve yapıtın tümünde tamamen farklı bir kompozisyon yaratma imkanı ortaya çıkabilir. Bkz:Jakson Pollock.

Tablo 8 Espasın seçimi ve psikolojik algı



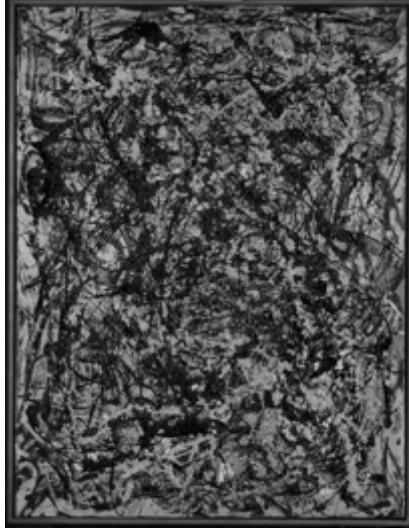
[http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Oprah_Winfrey_in_Strøget,](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Oprah_Winfrey_in_Strøget)



https://en.m.wikipedia.org/wiki/File:Indian_woman_smiles.jpg



<http://cyberculture.ro/blog/2015/07/03/am-vazut-trei-filme-67>



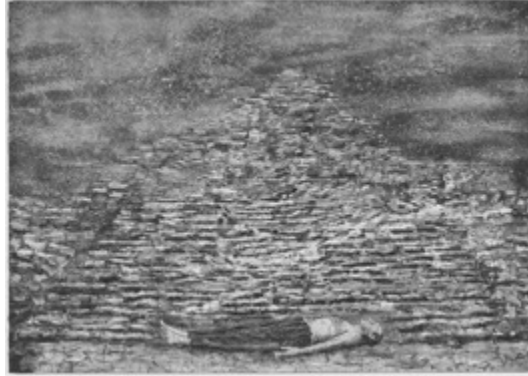
<https://www.artsy.net/artwork/jackson-pollock-sea-change-1>

Sea Change, 1947

Artist and commercial oil paint, with gravel, on canvas

57 7/8 × 44 1/8 in

147 × 112.1 cm



<http://www.tate.org.uk/research/publications/in-focus/heroic-symbols-anselm-kiefer/reutilisation-reverberation-later-works>

Fig. 4

Anselm Kiefer

Man under a Pyramid 1996

Emulsion, acrylic paint, shellac and ash on two canvases

3545 x 5035 x 95 mm

Tate and National Galleries of Scotland, Edinburgh

Espas, kompozisyonu dengelemek için çok iyi bir araçtır. Ve çeşitli uzak yakın ve niceliksel değişikliklerle espas değiştirilerek farklı etkiler oluşturulabilir.

Doğu felsefesinde boşluk çok önemlidir. ¹ Her zaman nesnelere boşluk ve formlar arasında dinamik ve gizemli bir ilişki bulunur. Bu izleyici ile bazı tartışmalar meydana getirmek ve izleyicinin genel bir bütünün (evren) parçası olduğu göstermek ve daha bir

¹ Üçlü de olabilen ikili bir sistem, ikili de olabilen bir'e dayalı (Tao) bir sistem: 2 = 3, 3 = 1. Böyle bir esneklik, ilk bakışta bir çelişki olarak görülebilir. Ancak bu, Çin düşüncesinin esnekliği açısından doğaldır. 3 Karşıtlığın doğasını değiştirmeksizin, yalnızca durdurucu bir şok yaratmaya yarayacak yansız bir espas olarak görünür orada Boşluk. Hem kendisi hem başkası olmakla, aynı zamanda da güçlü olanla örülür bir düğüm noktasıdır bu. Orada hem bütünlükle hem de eksiklikle karşılaşılır. 65, Niteliksel bir geçiştir bu. Zira bu boşluklar, ölçsüz her espas duygusunu telkin etme işlevine sahiptirler. Bu durumda manzara içinde izleyicinin gezinmesi tinsel bir gezi olmuş olur böylece; manzara Tao'nun dirimsel düşüncesiyle dolmuş olur (Cheng, 2006: 138).

çok farklı kavramsal sorunu izleyiciye duyumsatma sorgulatma kaygısı ile yapılırlar. Bu doğru resminde mistik ve gizemli bir gücün tasarım olarak aktarılma kaygısı taşır.

Türk Minyatürü de espasta özgü yönlerini anlatım yolları bulmuştur. Minyatürlerde kedisine özgü bir espas anlayışı vardır. Hiyerarşik anlatım yanında tasarımsal olarak bir çok kavrama aynı anda hizmet edebilen bir çoklu araçtır.²

Tablo 9 Espasta farklı algılar için tasarım biçimlendirmesi



<http://www.incisozluk.com.tr/w/mehmet-siyah-kalem/>



http://www.3deko.info/uploads/posts/2011-02/1296740017_13.jpg

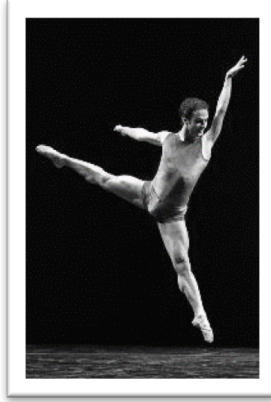
Boşluk görsel sanatlarda kelime kökü bakımından olumsuz gibi algılansa da bir görsel sanatlarda olumsuzluk anlamına gelmemektedir. Bu alan resimde konu değil alandır ama konuda büyük bir parçasıdır. Pozitif doluluk görsel sanatlarda nesne aynı anlamda algılanmaktadır. Pozitif – doluluk veya nesne konunun bulunduğu odak nokta var olanlardır. O halde negatif alanın üzerindeki dolu alan denebilir ki işgal edendir ve konuyu oluşturur.

² Osmanlı minyatürü'nün önemli özelliklerinden biri de gerçekçi anlatımdır. Bir belge niteliği taşıması da bu yüzdendir. Belli bir kesit çalışılacağı zaman, o alanı tanımlayacak en belirgin ve ayırt edici anlatım biçimi kullanılır. Her ne kadar minyatür belli kalıplara ve sistemlere göre yapılmış olsa da bir savaş sahnesi, ordunun konakladığı yer, köy, kasaba ya da konu olan kesiti Nakkaş gözlemleyerek resmeder (Tetikçi, 2010: 29).

Tablo 10 Espasta Koyu Açık ve planlama



https://es.wikipedia.org/wiki/Mitolog%C3%ADa_hitita



<https://pixabay.com/sv/balettmannen-dansare->



<http://flickr.com/photos/calliope8muse/4148875542>

Psikolojik açıdan değerlendirdiğimizde etraftaki alan bizim görsel yargılarımızı bildirilmemiz için veri oluşturmaktadır. Boşluğu yansıtan görüntü bizim eşyanın ya da pozitif alanın ilgisini ve total bilgisini oluşturulmamız sağlamaktadır. Bu yüzden negatif alan bir tanımlama da sağlamaktadır ve nesne yalnızca etrafındaki çevre ile tanımlanmış olmaktadır.

Bütün görsel sanatçıların negatif uzayla ilgili önemli bilgiye sahip olması ve kullanması beklenir. Boş alanı sadece doldurmak değil onu bir çok anlatıma esas oluşturacak şekilde kullanmak çok önemlidir.

Tablo 11 Negatif ve Pozitif espasta farklı etkiler





Tablo 12 Nesnenin vurgulanmasında espas planlaması



Nesneyi vurgulamak için boş ve dolu kullanımı

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Portuguese_Man_o'_War_at_Palm_Beach_FL_by_Volkan_Yuksel_DSC05878.jpg

Negatif alan kullanım nesneyi kesinlikle güçlü kılacak bir araç haline dönüştürülebilir.

Tablo 13 Grafikte Espas kullanımı



Negatif pozitif alan kullanımı- layersmagazine. com

3. 2. Görsel Sanatlarda Boşluk ve doluluk Öğretiminin Önemi ve Gerekliliği

Görsel sanatlarda tasarım bize düşündüklerimiz betimleme³ imkanı vermektedir. Tasarım niteliği öncelikle tasarımcı-sanatçının kurgusallığında ve yaratıcılığındadır. İkinci olarak yaptığı tasarımların yaratıcılığa açık olması, birçok farklı tasarım yaparak en iyi olanı tercih planlayabilmesi, estetik olanı olmayanlar arasından tercih edebilmesi, gerekir. Tasarımın estetik değerini de belirleyen İkinci gereklilik kişinin çabası yanında eğitimi de gerekli kılmaktadır. Akademik eğitim içinde verilen uygulamalı ve kuramsal eğitimin amaçlarından biriside, sanatçı ve tasarımcı adaylarını yetiştirmek onları estetik değeri yüksek sanat yapıtı-ürünleri yapabilecek yeterliliği kazandırmaktır. Bu nedenle Sanat eğitimi içinde kompozisyon kurgusuna ait bütün yaklaşımlar görsel sanatların bütün alanlarında bir gerekliliktir. Mimarlık, resim, heykel, grafik, seramik, Çağdaş sanat ifade biçimlerinin hepsinde kurgulanmanın en iyi betimleme başarı için bir zorunluluktur.

3. 3. Yapılan diğer araştırmalar

Espasla ilgili araştırmalar, genellikle bilgi düzeyini artırma amacını taşıyan literatüre dayalı ve deneysel çalışmalardır. Diğer araştırmalarda kompozisyonun espas ögesi araştırma konusu tercih edilen sanatçı-tasarımcı kişilerin işleri değerlendirmeye alınan sanat eseri analizlerine dayanmaktadır.

Görsel Sanatlarda Lisans Eğitiminde odak çalışma olarak araştıran ve bunu bulgulayan bir araştırmaya ulaşılabilir kaynaklar içinde rastlanmamıştır. Bilindiği gibi kompozisyon öğelerinin öğrencilerin öğrenip öğrenmediklerini belirleyebilmek için birçok özel araştırmaya ihtiyaç vardır. Ayrıca kompozisyon ögesi görsel sanatlarda sürekli öğretilme amacı da taşıyan bir konudur.

Bu araştırmalardan bazıları şu şekildedir.

Yazar, Uz, N. (1996), Yaptığı araştırmada, Heykelde espas konusunda yüksek lisans tezi yapmıştır. "çalışmada heykel-espas ilişkisi ele alınmış olup. Görsel sanatların önemli bir olgusudur. Heykelin üç boyutlu yapısıyla gerçek espas içerisinde yer aldığı bilinmektedir. Espas nedir? Espası belirleyen faktörler nelerdir?" gibi sorulara cevap aranmıştır.

Yazar, Bahar, B. (2004) "Türk Resminde Soyut Yapısalcı Anlayışta Öncü Bir Tavrı Adnan Çoker" isimli yayınlanmamış sanatta yeterlilik tezinde "Adnan Çoker'in resminin İçeriksel yapısı, sanatçının kendine özgü yöntemi, tavrı ve çelişkileriyle birlikte ortaya konmaya çalışılmıştır. Öncelikle bu tavrın oluştuğu ortamın sosyal ve kültürel durumu irdelenmiştir."... " Adnan Çoker' in amacı, "kendi somutunu oluşturma", "kendi espas'ını yaratma"dır. Gibi incelemiş konular vardır.

Yazar, Ilyasoğlu, C. (2006)" Resim Sanatında Çizgi-Espas Etkileşimi Ve Yüzey Tasarımında Kullanımı" başlıklı yayınlanmamış yüksek lisans tezinde, "resim sanatı

³ "Genel sanat eğitimi (görsel sanatlar eğitimi) içinde hiçbir sanat dalı, resim kadar insanın kendini tanımlama-sında, kanıtlamasında doğadaki varlıkların algılamasında ve betimleme-sinde etkili olmamıştır." (Artut, 2007: 3).

içinde çizginin konumu ve önemi, açıklanmaya çalışılmış, resim yüzeyi üzerinde kurgulanan çizgi ve çizgisel ifadelerin, espas (uzay boşluğu, derinlik) kavramı ile olan kopmaz bağı incelenmiştir. ”

Yazar, Mert, V. (2007) “Rönesans’tan Günümüze, Resim Sanatında Mekan, Mekan Algılayışı Ve Bakış” Adlı Yayınlanmamış sanatta yeterlilik tezinde, “Sanatın geldiği mecranın mekan ile ilişkisi gerçekte beden üzerinde işleyen bir olgu olarak temellenmektedir. Bugün sanat, beden varlığının bilinciyle başlayan ve onunla biten duruma ilişkin bağlam oluşturmayı kendi sorunsalları açısından öne çıkarırken, gerçekten mekanın varlığını bedenle bağlantılı hale getirmiştir. İçinde yer alınan enstalasyon bile bizatihi bedenin çalıştığı dönüştüğü bir gerçeklik yaratmaktadır. Ara yüzeyde kurulan gerçeklik bile salt bir beden varlığı üzerine kurulu bir mekan olmasa bile bedenin duyularına kodlanmış bir mekan gerçekliği söz konusudur. Artık burada konu edilen mekan; fenomenolojik bir varlık olan bedenin sahip olduğu duyular analitiği bağlamında oluşturulmuş bir mekandır. Reel mekanın da sanal mekanın da kendilerini bir gerçeklik olarak sundukları yegane bağlam duyulardır. Duyular bize her ikisini yaşatır; bu ikili yapı, bazen aynı anda ortaya çıkması mümkündür. Bu ikili yapı tüm süreçleri belirleyendir. ” varsayımlarını açıklamıştır.

Yazar, Akcaoğlu, M. , (2010) “Fotoğrafik Görüntüden Resimsel Yeniden sunuma Geçiş Sürecinde 1960 Sonrası Resim Sanatında Uzam-Espas İlişkisi” Başlıklı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezinde, “araştırma uzam kavramının resim sanatındaki önemini kavramak için yapılmış olup, geçmişten günümüze toplumsal, kültürel ve bilimsel gelişim ve değişimlerin bu kavramın algılanmasına etkileri göz önüne alınarak, üç boyutlu gerçek dünyanın iki boyutlu yüzeye nasıl yansıtılacağı sorunu ile ilgili resim sanatına genel bir bakışı içermektedir. ” varsayımlarını açıklamıştır.

Yazar Tatar, M. , (2011) “Plastik Sanatlarda Yüzey Yanılsamalarının Algı Açısından Sıfır Noktasına İndirgenmesi” Başlıklı yayınlanmamış sanatta yeterlilik tezinde, “Bu çalışmanın ana eksenini, algı sisteminin üç boyutta ve yüzeyde nasıl bir sistemle çalıştığını, algılanan nesnelere, gözün ve beynin bu sistem içerisindeki işlevlerini ve bu işlevlerin nasıl bilinçli bir kontrole sokulacağı, sonuç olarak ta yüzeysel biçimlerin algılanmasında oluşan yanılsamaların nasıl elimine edileceğinin problematik oluşturur. ” varsayımlarını açıklamıştır.

Yazar Ülker, D. , (2014) Mekan Yanılsamasından Resim Yüzeyine Espas” Adlı yayınlanmamış yüksek lisans tezinde, “modern resimde ve Amerikan soyut dışavurumculuğunda yüzey espasına bakışta bir rehber olmaya, onu eleştirmeye ve bu temelin üzerinde yeni arayışlarla yola çıkanlar için derleme bir kaynak olmaya adaydır. Bunun ötesinde, çağdaş galeri mekanına yani “beyaz bir kübe” doğru uzanan espas, bu çalışmanın kapsamını aşmakta ancak son bölümde çağdaş sanata doğru kısa bir bakış ile yetinilmektedir” varsayımlarını açıklamıştır.

Yazar, Schreyach, M. (2013) “Barn Eh Newman's "Sense Of Space" başlıklı makalesinde, Barnett Newman eserleri analizi yaparak Newman espasını ve tercihini konu edinmiştir.

Yazar, Lee, D. H. , (2007) “Effective Use of Negative Space in Graphic Design”, Yüksek lisans tezinde, Tipografide espasın ve mesajların iletilmesi çok önemlidir. Bu tez için birincil hedef kitlesinin lisans ikinci sınıf öğrencisi seviyesi grafik tasarım öğrencileri olduğunu belirterek. İkincil izleyici grafik tasarım eğitimcileri olduğunu. Belirtmektedir.

Yazar, Suler, J. (2013) “Negative space” başlıklı makalesinde, Negatif alan ve felsefe üzerinde durmuştur. Tao Te Ching’in, Tao Szu’nun görüşlerini paylaşarak bunu kırıtiğe sunmuştur.

Yazar, McCarty, P. , J. , (2009) “Outer Place, Inner Space Yüksek Lisans tezinde, Soyutlanmış manzara resimleri ve onların etkileri espas bakımında incelemiştir.

Yazar, Puleo, M. , S. , (2012) “Under Construction: Positive-Negative Space In Faulkner And Beyond” İsimli master tezinde, Pozitif ve negatif alanın “Kern” Teorisinde çok önemli olduğunu, Sanatsal problemler bakımında olumlu ve olumsuz espasın kavramalarını tartışmıştır.

Yazar, Rankin, A. A. , (2012) “With a”painter’s eye: Anne Sexton’s Use Of Negative Space” Adlı Yüksek Lisans tezinde, şiir, resim üzerine çalışmalar yapmıştır.

Yazar, Elliott, B. , Erin. , (2013) “Art Reshaping Space” Master tezinde, Mimari, doğa ve deneyimlerle espas, algı incelemeleri yapmıştır.

Yazar, Methot, K. , (2015) “From Print To Paint: Analyzing The Influence Of Print Culture In Art Museums” Master tezinde, Basılı müze eserleri üzerinde araştırma yaparak, sergi alanlarının yerleştirilmesi üzerinde çalışmıştır.

4. YÖNTEM

Bu araştırmada yöntem olarak, Literatür tarama yöntemi, açık uçlu sorular üzerinden öğrencilerin bilgilerini değerlendirme, gözlem ve bulgular ışığında öğrencilerin yaptıkları tasarımlar üzerinden tarafsız olarak yorumlama yapılmaya çalışılmıştır.

5. UYGULAMA

- 1- Öğrencilerin espas bilgilerinin ölçülmesi,
- 2- Espas bilgileri üzerinden öğrencilerde mevcut bilgilerin tartışılması,
- 3- Yapılandırmacı anlayışa uygun konu aktarımının yapılması,
- 4- Konunun süreçlere yayılması,
- 5- Konu ile ilgili öğrencilerin üretimler yapması,
- 6- Konu ile ilgili üretimlerin değerlendirilerek seçilen işlerin sergilenmesi,
- 7- Öğrencilerin edindikleri kazanımların test edilmesi.

6. BULGULAR

Güzel sanatlar liselerinden ve diğer ortaöğretim kurumlarından gelen lisans 1. Sınıf öğrencilerinin, Kompozisyonda tasarım elamanı olarak, Espas, boşluk-dolulukla ilgili bilgilerinin olmadığı, az miktarda bildirim yapanlarında diğer bilgiler ile çıkarsama yapmaya çalıştıkları görülmüştür.

Bilgisayarda tasarımın temelleri dersinin içeriğın de olan Espas (boşlukları ve dolulukları en etkin biçimde kullanabilme) kazanımı doğrultusunda sunum öncesi internet bilgisi araştıran öğrencilerin yeterli tanımlamalar yaptıkları ancak işlerine bunu aktif olarak yansıtamadıkları görülmüştür.

Bir hafta sonra yapılan derste yapılmadan önce öğrencilere konu ile ilgili araştırma yapmaları öğütlendi. Diğer derste öğreticinin yaptığı gösteri, sunu ve uygulamalarla pekişen konu, öğrencilerle birlikte tartışılınca espas kullanımında farklı örnekler üzerinden daha fazla içselleştiği görülmüştür.

İki hafta sonra yapılan derste yapılan çalışmalar değerlendirildiğinde yeni çalışmalar yapılabilmek için öğrencilerin İsteklendirilmesinin arttığı görülmüştür.

Espası tasarımlarında en iyi kullanan öğrencilerin işleri seçilerek sergi için hazırlanmış ve bu nedenle öğrencilerin İsteklendirilmesinin artırdığı görülmüştür.

Aksaray Eğitim fakültesinde yapılan sergi sayesinde eğitim alan Aksaray Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş öğrencilerinde bilgilenildiği görülmüştür.

7. SONUÇ

Görsel sanatlar eğitimi alan bütün Öğrencilerin sanatsal yaratıcığa sahip olması beklenir-gerekir. Görsel sanatlar içinde olan grafik, resim, heykel, görsel tasarım, sinema vb. gibi bütün branşlarda kompozisyon kurgusunda espas çok önemlidir.

Espası en estetik şekilde amacına uygun kullanabilme yetisinin kazanımı sadece sanat eğitimi içinde verilemez. Yapılan araştırmada görülmüştür ki espas kullanımı temel sanat eğitiminde başarılı olmuş öğrencilerde bile tam yetkinliğe ulaşamamıştır.

Kompozisyon kurgusu bir sanat eserinde Başlangıçta ve sonda yapının başarıya ulaşılmasında en güçlü tasarım elamanıdır. Kompozisyon kurgusunda da espasın, boşluk ve dolulukların planlaması da çok önemlidir.

Kompozisyon kurgusunda iyi planlanmış bir espasın belirli bir formülü bulunmamaktadır. Farklı kompozisyonlara konulara ve daha birçok farklı nedenle boşlukların ve dolulukların büyüklükleri, konumları, ton değerleri değiştirilerek farklı sonuçlara ulaşılabilir. Espas kullanımının bir formülün olmaması ve her sanat-tasarım türüne gör değişmesi nedeniyle espas kullanımında sanatçı birçok bileşenden geçirerek sanatsal yaratışını ortaya koymak zorundadır.

Görsel sanatlarda estetik bir yaratışını ortaya koymada öncelikle, espasla ilgili doğru ve açık bilgi, Espasla ilgili daha önceki uygulamalarla kendi imgelemeni tartışabilmek, Espasın felsefi altyapısı ve psikolojik algısı ile kendi çalışmasının imgelemeni uyumlu hale getirmek gerektiği görülmüştür. Yine bu öğretimle espasın kullanımında seçkin bir işi yaratabilmek mümkün olabilir.

Kompozisyon kurgularının bu sorunsallarını birçok açıdan kendi imgelemiyile birleştirebilen aday sanatçı-tasarımcıların sanat eserinde diğer sanat eserlerinden daha ayırıcı bir sonuçla özgünleşme de meydana getirebildiği yapılan işlerden görülmektedir.

Espasın kurgulanması süreçlerindeki nitelik artışı daha fazla uygulama yapmak, daha fazla kompozisyon üzerinde çalışmak ve daha fazla farklı espas kurgusunu inceleyip sorgulamak ile başarılabilceği araştırmada görülmüştür.

Espasın önemini kavrayan öğrencilerin espasın estetiğini önemseyerek yaptıklarında tasarımlarında, uygulamalarında nitelik arttığı görülmüştür.

8. SANATÇI, TASARIMCI, ARAŞTIRMACI VE EĞİTİMCİLERE ÖNERİLER

Daha görsel sanatlar alanlarını kapsayan Lisans öğretiminin Birinci sınıfından itibaren Öğrencilere daha fazla deneysel özgün çalışma yaptırma amacı taşıyan farklı sonuçlara ulaşan bir ders içeriği oluşturulabilir.

Öğrencilere farklı malzemelerle espası analiz edebilecekleri bir ortam oluşturulabilir.

Öğrenciler ile daha fazla birbirinden çok farklı espasların kullanıldığı görseller incelenebilir.

Temel Sanat, Temel Tasarım ve resim atölye gibi uygulamalı derslerde daha fazla bu türden uygulamalar yapılabilir.

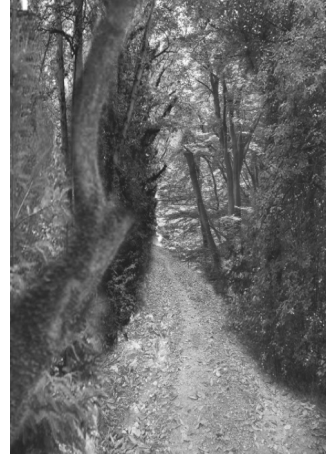
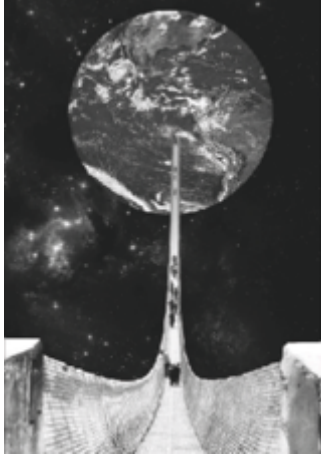
Farklı malzemelerle Espas bilgisi farklı uygulamalara yansıtılabilir.

Sanat eğitimi alanlar sadece okuldan aldıklarıyla yetinmeyerek daha fazla araştırarak bu önemli Görsel kompozisyon ögesini, incelemeli ve uygulayarak kendini bu konuda yetiştirmeye önem vermelidir.

Kompozisyon kurgusunda kullanılan espasın sadece sanatçının sezgilerinin yönlendirmesine bırakması sanat eserinin de amacının tam olarak gerçekleştirilmesi önünde bir engel olacaktır.

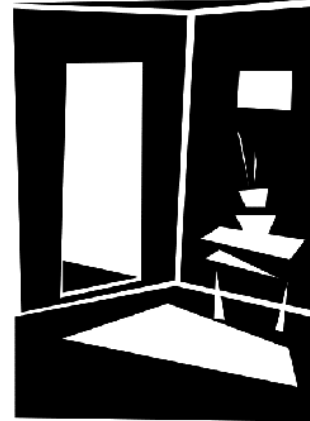
Kompozisyonda başarılı, boşlukları ve dolu alanları iyi planlanmış her türlü tasarım ya da yaratı estetik bakımdan ayırt edilebilir bir seçkinliğe sahip olacaktır.

Tablo 14 Öğrenci Uygulamaları



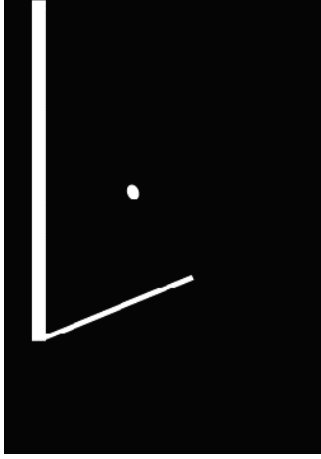
Deneyisel tasarım, Öğrenci ismi: Burcu Bingöl

Deneyisel tasarım, Öğrenci ismi: Mekiye Demir

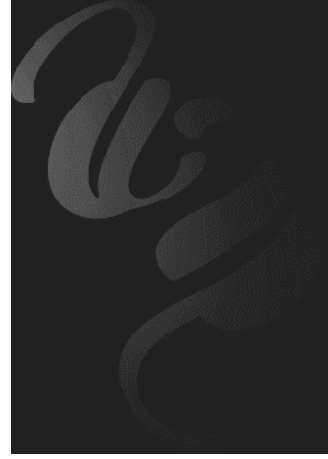


Deneyisel tasarım, Öğrenci ismi: Hacı Tanrıverdi

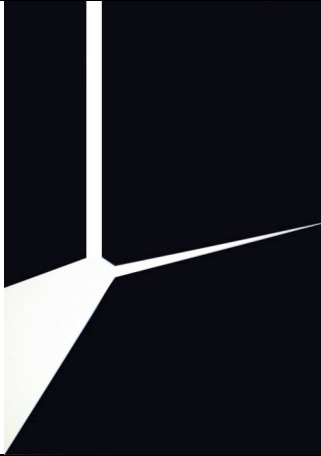
Deneyisel tasarım, Öğrenci ismi: Nadide Baysal



Deneyisel tasarım, Öğrenci ismi: Kübra Aydın



Deneyisel tasarım, Öğrenci ismi: Mekiye Demir



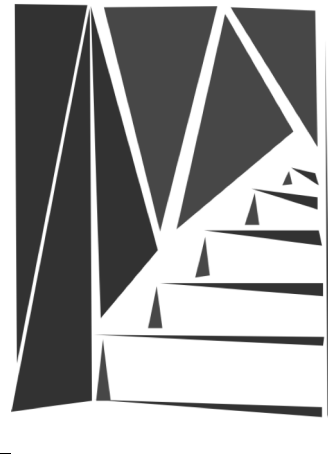
Deneyisel tasarım, Öğrenci ismi: Yurdanur Yener



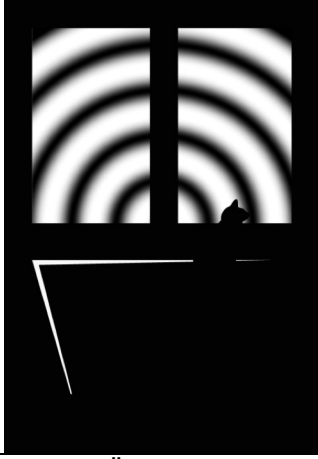
Deneyisel tasarım, Öğrenci ismi: Hacı Tanrıverdi



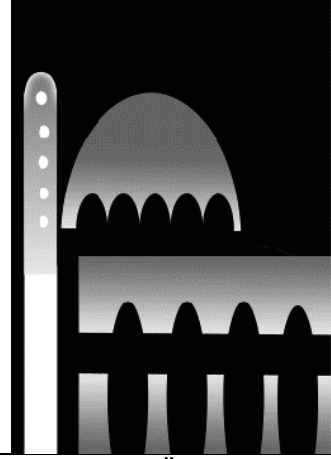
Deneyisel tasarım, Öğrenci ismi: Burcu Bingöl



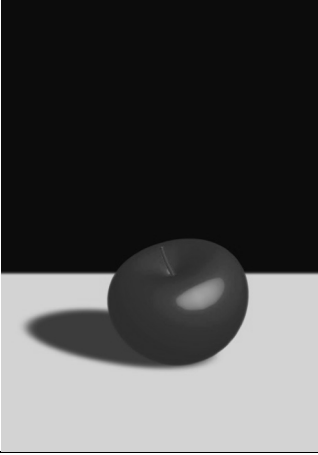
Deneyisel tasarım, Öğrenci ismi: Nadide Baysal



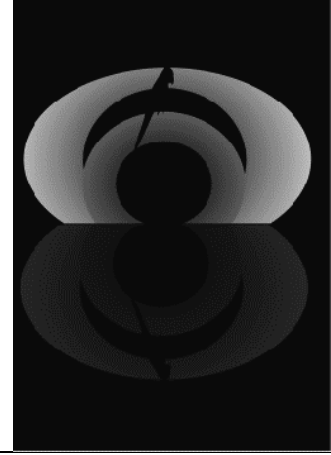
Deneyisel tasarım, Öğrenci ismi: Mekiye Demir



Deneyisel tasarım, Öğrenci ismi: Mekiye Demir



Deneyisel tasarım, Öğrenci ismi: Sertaç Arıkan



Deneyisel tasarım, Öğrenci ismi: Mekiye Demir



Deneyisel tasarım, Öğrenci ismi: İrem Kök



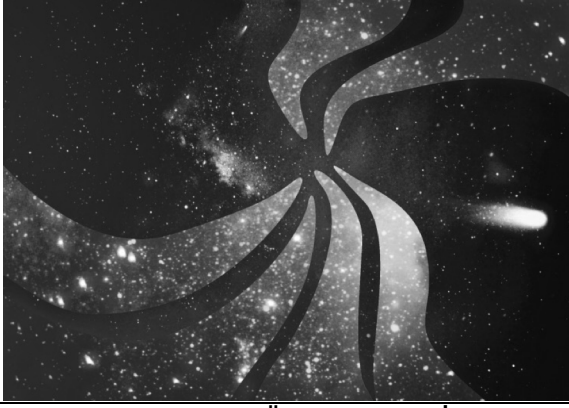
Deneyisel tasarım, Öğrenci ismi: Burcu Bingöl



Deneysel tasarım, Öğrenci ismi: Sertaç Arıkan



Deneysel tasarım, Öğrenci ismi: Burcu Bingöl



Deneysel tasarım, Öğrenci ismi: İrem Kök

Tablo 15 Boşluk Doluluk espas projesi yapılmadan önce Öğrencilerden alınan bilgiler-I

Espas Dergisi / Boşluk	1
İnternet bilgilendirme: Sonrası	2
Espas nesne veya formların ön arka ilişkileridir.	
Espas; boşluktaki nesnelere, formların ve biçimlerin ön - arka plan ilişkileridir. Resimsel ölçümsü boyutu kazandırır.	

Espas Nedir kav. cesit'e ayrılır

01.03.2016

(1)

Dahilerin çizgilerin tasarımların bir birleriyle ilişkileri tanımlanabilir.

Espas Dergisi / Boşluk

1

İnternet bilgilendirme: sonrası

2

Resimci birimset tasarımlar çizgilerin kenarların vektör ve tonların bir araya gelmesiyle olur.

Bir nesnenin ve hacminin ışığı rengi ve baskını kullanılarak kompozisyonda nesne ve formların arka planla ilişkileri oluşturulmaya espas denir.

-1-

Bilgisayar Tasarım

09.03.16

1-Espas nedir? Kaç Çeşide ayrılır.

Bir tabloda, resmedilen obje ya da figürlerin belirli temel tasarım ilkelerine uygulanarak, ~~her~~ hiyerarşik düzen içinde yerleştirilmesidir. Hacimsel ötelemlere ve oran-boyut ölçülerine, derinlik kavramına göre farklı espaslar olabilir.

Espas Dergisi: / Bölük

1

İnternet bilgi kendirme: sorusu.

2

Nesneler, formlar ve biçimler arasında bir kılması gereken anlamlı boşluklara espas. Espas, boşluktaki nesne veya formların biçimlerine göre or-orku ilişkisidir. Resimsel derinlik ve 3. boyuta getir. Önemli olan renk ve biçim ilişkisidir espas.

Espas Nedir her sesit'e ayrilir

01.03.2016

(1)

Dahil olan çizgilerin tasarımların bir biriyile ilişkileri ton farklılıkları

Espas Dengisi: /Boşluk

1

internet bilgilendirme: sonrası

2

Resmin biçimsel tasarımı çizgilerin hareketleri ve tonların bir araya gelmesiyle olur

Bir mekan ve hareketi ışığı rengi ve biçimi kullanarak kompozisyonda nesne ve formların arka planla ilişkileri oluşturmayı espas denir.

Espas

Resimde nesneler, formlar ve biçimler arasındaki boşluk, aralık. Resimde derinlik etkisi, ön-arka ilişkisi.

Espas nedir?

09.05.2017
Çarşamba

Espas sanat eserinde olan boşluk doluluk

Espas Dergisi: / Boşluk

Internet bilgilendirme: sonra,

Espas resimde nesnelerin, objelerin ve biçimlerin ön-arka ilişkisini duşturur. Resimdeki anlamlı boşluklara denir. Plastik sanatlarda kullanıldığı gibi grafikte de kullanılır. Harflerin aralarındaki ilişki güçlendirir. Aynı zamanda üç boyut kazandırır.

Espas: Tipografik, noktaat, çizgisel, vektörel tasarımlar arasında boşluk düzen. Bu düzen ayrıca, 3 boyut kazandıran bir hesaplama

Esas nedir? Kac ceside ayirilir?

04.08.2016

(1)

Esas Dergisi / Baslık

1

Internet bilgilendirmei Sonrası

2

icerikten son renk bigin

Biginler arasinda birakilan anlamlı Sozler

Bu bilgiler de ilbata 11 bir biginde manalı bir biginde kullanılmı

Renk önemli dir biginler önemli degildir

Derinlikten renklerin kullanımı ve birakilan kavgı aralar

ler grafikte her birinin kullanımı - biginin - yan yana

geldiklerinde duz yan yan olmaları farklı anlamlar ifade eder

(1) *Esas nedir? Kac ceside ayirilir?

04.08.2016

Harflerin veya rakamların yada herhangi birşeyin aralarında bulunan boşluğa denir. Aralarındaki boşluğun est ve düzenli olusu önemlidir.

Esas Dergisi / Baslık

1

Internet bilgilendirmei Sonrası

2

Bir resimde nesnelere, formlara ve bitlere arasındaki mesafe ön, orta plan ilişkisi

Espas nedir? Kac sızıda cyılır?

09.05.2016

(1)

Espas Dengisi / Bostuk

1

Internet bilgilendirmei sonrası

2

icerikten cok renk biziin

Resimler arasinda birakilan anlamlı Sozler

Besleyen dilsiz bir biziinde manalı bir biziinde kullanılmı

Renk önemli bir biziinler önemli değildir

Derinlikten renklerin kullanımı ve birakılan lafazanlar

lar gradiente kullanan kullanan biziini: yan yana geldiklerinde duz yan yan olmaları farklı anlamlar ifade eder

Duygu uyumu, goruntü metin hareket ist gibi gızel kavramları yansıtmada ieritler ist renk ve biçim istikrarlı olan kavram Resimel ierici boyutlar espas biçimlerin birbirlerine göre ön ete plan istikrarlıdır

Espas Nedir?

Espas, koyu ve açık ton değerlerinin birbirini ön plana çıkartmasına denir.

Grişelen bir figürün arkasına koyu ton ile açık ton ile grişelen figürün ön plana çıkartmasıdır.

İnterjet Sonrası

Resimde bırakılan anlamlı boşluklara espas denir. Üç boyut getirir.

Ön-arka plan ilişkisidir.

Espas Derinliği / Boşluk

1

İnterjet bilgileştirme sonrası

2

Resmin kompozisyon elemanları içinde nesnelere, formlara ve biçimlerin arasında birtakım gerçek boşluklara
ESPAS denir. Espaço Resme hucim verir.
3 boyutluluk verir.

Espas, asıl anlamı boşluktur. Bu terim genellikle plastik sanatlar ve grafik tasarım alanında kullanılır. Plastik sanatlarda nesnelere, biçim ve formların bir arada ilişkisi ve aralarındaki anlamlı boşlukları ifade eder. İki boyut algısı oluşturur. Grafikte tipografide harfler arasındaki boşluklardır. Harflerin boyutlarına veya kenarlarının düz veya eğri olmasına göre boşlukların boyutu değişir. Harfler birbirine yaklaştırılarak veya birbirinden uzaklaştırılarak yeni karakterine göre ifade kazandırılabilir.

Espasın asıl anlamı boşluktur. Grafikte harflerin yan yana getirilmesi görsellik bakımından önemlidir. Bu yüzden rahatsız edici boşluklar mümkün olduğunca doldurulmalıdır.

Espas Nedir?

- Asıl anlamı boşluktur. Grafik tasarımda ise tipografide kullanılır. Bırakılan boşluk ile yazı karakterlerinin etkisi artırılıp, azaltılabilir. Yani kısacası: Harf aralarındaki boşlukları düzenlemektir.

26998

Resimlerdeki anlamlı boşluklardır. Mekân derinlik ilişkisidir. 1970'lerden Türkiye'de sokak tertiplenirken kullanılan bir ^{ritikam} kavramıdır.

Espas, resim sanatında formların kendi içinde kurduğu ön-arka ilişkisidir. Resime üç boyut kazandırır. Rengin tonlarıyla derinlik kazandırabiliriz. Ayrıca yalnız resimde değil alfabeyle bile görülür espasın kullanımı. ~~Her~~ Reklamlarda, afişlerde vs. her yerde düşünmeye değer, kavranması gereken konudur.

Resmin biçimsel tasarımı çizgi,lerin, biçimlerin, renklerin, tonların, doku özelliklerinin anlatımı bir düzen içinde bir araya getirilmesiyle oluşmaktadır.

Duygu, uyum, gerilimi yada mekân, hacim, hareket, ışık gibi görsel kavramları yansıtmada konudan çok renk ve biçimin ilişkisi önemlidir. Yapılan kompozisyon içinde nesneler, formlar ve biçimler arasında bırakılması gereken anlamlı boşluklara ESPAS denir.

Başlıktaki nesnelerin formları ve biçimlerin durumlarına göre ön, arka, plan ilişkisidir. Resmin üç boyutlu olmasını sağlar.

Grafik tasarımında da kullanılır. Grafikte tipografide konu edilir. Bırakılan boşluklar ile yazı karakterlerinin etkisi artırılıp azaltılır.

Resmin kompozisyon elemanları içinde nesneler, formlar ve biçimler arasında bırakılması gereken boşluklara

ESPAS denir. Eşpus Resme hacin verir.

3 boyutluluk verir.

Tablo 17 Projenin tamamlanması sürecindeki kazanımlara dair öğrenci bilgileri

28.09.2016

Espas boşluk doluluk hayatımızda farkında olmasak da pek çok boşluk vardır. Bunu espaslarla doldurmanın mümkündür ve bazen farkında olmadıkça göz görmek istediği estetiği elde etmek için kendiliğinden o boşluğu doldurur.

Espas çoğunlukla grafikte dikkat çeker. Düzen içinde sıralanan harfler arasında bir boşluk aldumu bu hemen göze bata ve rahatsız eden işte burada espas devreye girer ve estetik sağlanmış olur.

Espas grafik ve tipografide olduğu kadar yaşamda da önemlidir. Bir tuale atılan tek bir çizgi bile sanattır? Evet sanattır ama tuvaldeki diğer boşlukları doldurarak hem eser hem de göz estetiğini tamamlamış oluruz.

Girişte de dediğim gibi espas hayatımızdaki boşlukları farkında olarak ya da olmayarak doldurarak estetiği sağlamamızı sağlar. Estetiğinde insanı hem dinlendirdiği hem de sakinleştirdiği fikrindeyim.

İSPAS VE OLUMLU-OLUMSUZ FİKİFİ

Görsel sanatların çağrısında bir şekil, renk, doluluk ve boşluğun oluşturulmasıdır.

Bu sanatta önemli ölçülerin oluşmasına nedenidir.

İspası değeri küçük sanat kulları-
lılarda kullanılmaktadır. Bunlardan birisi plas-
tik sanatlardır.

Grafik tasarımlarda özellikle tipogra-
fiyle kullanılır. İspasın harfler buna şab-
lon.

İspasın görsel sanatlarla kullanım özel-
liği dağılık ve karmaşayı önlemesi açısından
çok önemlidir. İki diz nesneyi (bu hafta
çizim) arasında ayırır. Grafik alanında
bütün bunları kopmasını sağlamak ve
bütünün birleştirmesine neden
olmuştur.

İspasın renk, şekil, doluluk ve boş-
luk ve çağrıda karmaşayı önleyen bir
kavram oluşturması doğru bir ölçüdür.

2-3 Eylül 2016

28 Eylül 2016

- Resmin biçimsel tasarımı, çizgilerin, biçimlerin, renklerin, tonların, çizgilerin, dokü özelliklerinin anlamlı bir düzen içinde bir araya getirmesiyle olur.
- Resmin kompozisyon elemanları içinde, nesnelere, formlar ve biçimler arasında bırakılması gereken boşluklara **espas** denir.
Espas resimde, nesnelere, formların ve biçimlerin birbirine göre ön-arka plan ilişkisidir. Resime üç boyutluluk getirir.
- Resimde mekanın derinlik etkisi çok önemlidir. Espasın yarattığı boşlukların, derinlikleri resmi ön plana çıkarır. En yakın olmasını istediğimiz yere koyutuklar yaparak, en uzağa ise fildi hafif çizgi, renk vs. yapılır. Bu anlatım resmi ön plana çıkarır.
- Espas, tipografi de de kullanılır. Kelimelerin ve paragrafların arasında ki boşlukların düzenlenmesidir.
- Tasarımda görseller ve metinler haricinde kalan boş bölgeyi tanımlamak için kullanılır.
- Resimde örneğin; karşımızda bir çınar ağacı arkasında gittikçe kısalan cam binaları ve onun arkasında gökyüzü ve deniz var. Mavi renk boşluk hissini verir. Yakın ve uzak, boşluk ve doluluk hissine **espas** denir.

Resimde nesnelar, formlar, biçimler arasındaki boşluk, mesafeye ve bu ölçülerin birbirleri arasındaki uzaklık-yakınlık, ön-arka ilişkisi: espas denir. Resimde derinlik ve mekân etkisini veren şeydir espas. Resmin ve tüm görsel sanatlar dallarının olmazsa olmazıdır. Çalışmada derinlik kaygısı olsun olmasın, çizgilerle veya renklerle ön-arka ilişkisi kurulmuş veya kurulması, nesneların formlarını arasındaki boşluklarla espas sağlanır. Görsel bir sanat ürününün espas kaygısı güdmemesi, espası barındırmanarı düşünülemez. Geçmişten günümüze espas, görsel sanatların en başta gelen sorunlarıdır. Sanatçılar bunu tarzlarına göre kimi zaman çizgileriyle, perspektifle, koyu-açık değerleriyle, renk değıştirenleriyle, nesnelar arasındaki mesafelerle, kimi zaman da fırça darbeleriyle, katman katman boyalarla espası, görsel derinliği, mekân hissini vermişlerdir. Mozaikle renklerle, heykel ve rölyef gibi sanatlarda 3 boyutla espası oluşur. Yani aslında görsel olan herşeyde espası aranabilir.

28 Eylül 2016

Afiş





**ESPAS
GRUP SERGİSİ**

Sergimizi onurlandırmanız dileği ile...

Burcu Bingöl - Hacı Tanrıverdi - İrem KÖk - Kübra Aydın
Mekiye Demir - Miray Gülten - Nadide Baysal - Sertaç Arıkan
-Yurdanur Yener - Arş.Gör.Biçe GÜRSES
BAP. Proj. Yürütücüsü: Doç.Dr. Mustafa Cevat ATALAY

Adres: Aksaray Üniversitesi Açılış: 28 Aralık 2015
Eğitim Fakültesi / AKSARAY Saat: 14:00

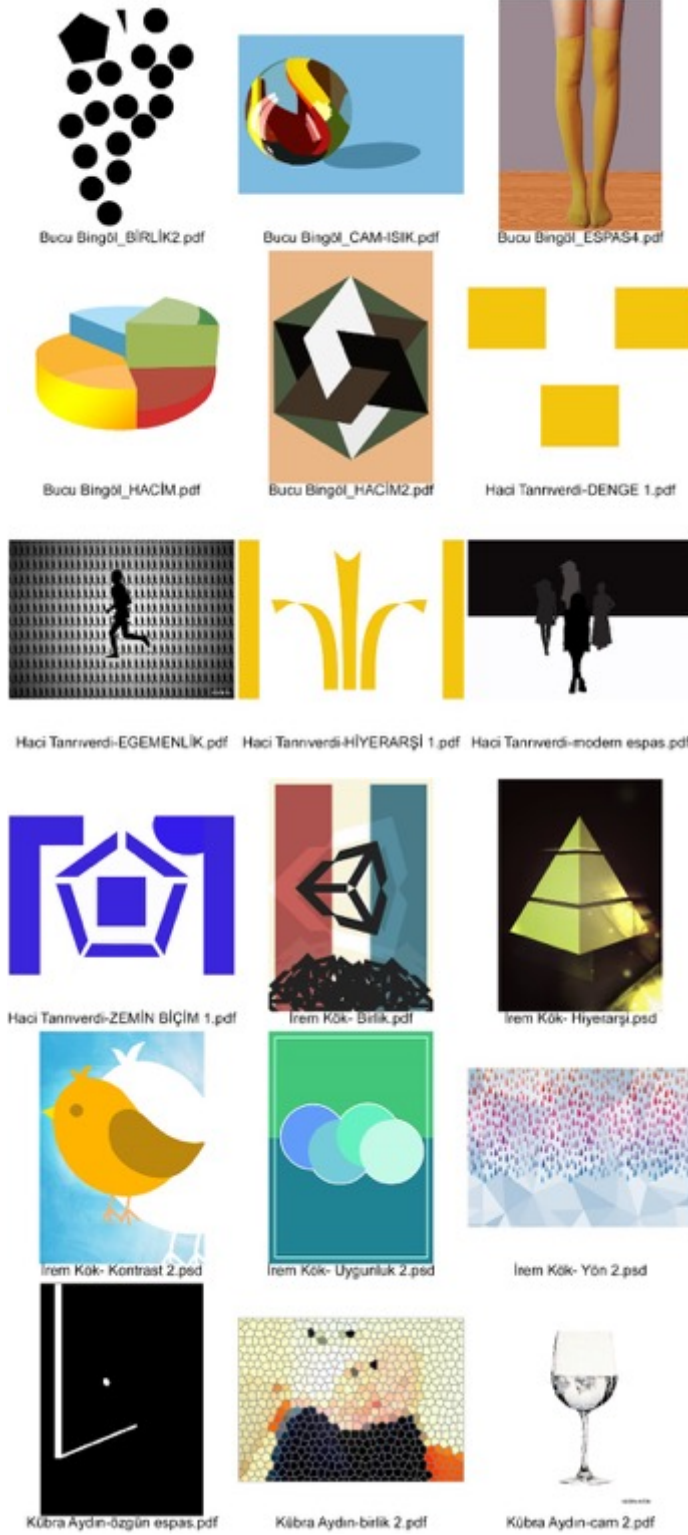
Sergiden fotoğraflar







Tablo 19 Öğrencilerin araştırma için yaptıkları diğer işler





Kübra Aydın-koram (hiyerarşi).pdf



Kübra Aydın-yön 2.pdf



Mekiye Demir- hareket2.pdf



Mekiye Demir- modern espas1.pdf



Mekiye Demir- modern espas2.pdf



Mekiye Demir- modern espas3.pdf



Mekiye Demir- zdtik1.pdf



Kübra Aydın-ölçü.psd



Kübra Aydın-egemenlik.psd



Kübra Aydın-esspace.psd



Kübra Aydın-miray cam.psd



Kübra Aydın-miray su.psd



Nadde Baysal-hacim 1.jpg



Nadde Baysal-hacim2.jpg



Nadde Baysal-hareket 2.jpg



nadide baysal espas (1).jpg



nadide baysal espas (2).jpg



Sertaç Ankan-Tasarım İikeleni.pdf



Sertac Arkan-Espas-4.pdf



Sertac Arkan-Espas-1.pdf



Yurdanur Yener-espas.pdf



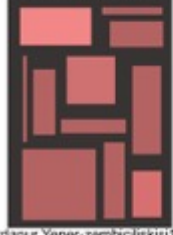
Yurdanur Yener-hareket 1.jpg



Yurdanur Yener-koram.pdf



Yurdanur Yener-yzlik.pdf



Yurdanur Yener-zembiclikisi1.pdf

KAYNAKÇA

- Akcaoğlu, M. , (2010) “FOTOĞRAFİK GÖRÜNTÜDEN RESİMSEL YENİDENSUNUMA GEÇİİ SÜRECİNDE 1960 SONRASI RESİM SANATINDA UZAM-ESPAS İLİŞKİSİ” Başlıklı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezinde,
- Artut, K. , (2007) Okul Öncesinde resim eğitimi, Anı Yayıncılık, Ankara
- Bahar, B. , (2004), “Türk Resminde Soyut YapısalcıAnlayıştaÖncü Bir Tavır Adnan Çoker, ” Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Resim Anasanat Dalı Sanatta Yeterlik Tezi, İzmir.
- Bayramov, M. , (2013), “Yüzyıl Türk Resim Sanatında Geleneksel Türk Sanat Örneklerinin Etkisi” Yayınlanmamış, Sanatta Yeterlilik Tezi Resim Anasanat Dalı, Erzurum.
- Cassou, J. , (2000), Sanatta Değişmeyen Plastik Değerler, İmge kti.
- Dong H. , L. , J. , (2007), “Effective Use of Negative Space in Graphic Design”, Graduate Graphic Design Master of Fine Arts Program School of Design.
- ELLIOTT, B. E., (2013) “Art Reshaping Space”Master tezinde, Faculty Of The Graduate School At The University Of North CarolinaGreensboro,
- Erbay, M. (2000), “Plastik sanatlar eğitimin gelişimi”, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.
- Ergen, B. , A. , (2011), “Çağdaş Türk Plastik Sanatları’nda Mekan Olgusu Ve Kırılma Noktaları”, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Resim Anasanat Dalı Yayınlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi, İstanbul.
- F. Cheng, (2006), “Boşluk ve Doluluk, Çin Resim Sanatının Anlatım Biçimi” İmge Kitabevi, Ankara.
- Lee, D. H. , (2007) Effective Use of Negative Space in Graphic Design, Faculty of the College of Imaging Arts and Sciences in candidacy for the degree of Master of Fine Arts
- Lyasoglu, C. (2006), “Resim Sanatında Çizgi-Espas Etkileşim ve Yüzey Tasarımında Kullanımı”, T. C. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Resim Anasanat Dalı, Sanatta Yüksek Lisans Eser Metni, Çanakkale.
- McCarty, P. , J. , (2009) “Outer Place, Inner Space” A PROJECT REPORT Presented to the Department of Art California State University, Long Beach, Master of Fine Arts,
- Mert, V. , (2007) “RÖNESANS’TAN GÜNÜMÜZE, RESİM SANATINDA MEKAN, MEKAN ALGILAYIŞI VE BAKIŞ” MARMARA ÜNİVERSİTESİGÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜRESİM ANASANAT DALI, Sanatta yeterlilik tezi, İstanbul
- Methot, K. , (2015) “From Print To Paint: Analyzing The Influence Of Print Culture İn Art Museums” Faculty Of Information University Of Toronto
- Pavel, F. , (2007), Tersten Perspektif, Çev. , Tükel Yeşim, Metis Yayınları, İstanbul.

Puleo, M. , S. , (2012) “Under Construction: Positive-Negative Space In Faulkner And Beyond, Master Thessis, Florida, .

Rankin, A. A. , (2012) “With a”painter’s eye: Anne Sexton’s Use Of Negative Space” Master thesee, California Satete Universty.

Schreyach, M. (2013) “BARN EH NEWMAN'S "SENSE OF SPACE" Common Knowledge , DOI 10. 1215/0961754X-2073367, by Duke University Press

Suler, J. (2013) “Negative space” Suler, J. (2013). Negative space. In the 4th edition of Richard Zakia’s Perception and Imaging, Focal Press (Elsevier), Oxford, pp. 18-23.

Tatar, M. , (2011), “Plastik Sanatlarda Yüzey Yanılsamalarının Algı Açısından Sıfır Noktasına İndirgenmesi”, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Resim Anasanat Dalı Yayınlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi, İstanbul.

Tetik. İ. , (2010) “Batı Anlayışına Dönük Türk Resim Sanatında Doğa-İnsan İlişkisi”, Mimar Sinan Üniversitesi, Yayınlanmamış (Sanatta Yeterlik Eser Metni), İstanbul.

Tokgöz, F. , (2011) Grafik Tasarımda Espas Sorunları, T. C. Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Grafik Tasarım Anasanat Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Uz, N. (1996), “Heykelde Espas”, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.

Ülker, D. , (2014) Mekan Yanılsamasından Resim Yüzeyine Espas” Alı yayınlanmamış yüksek lisans tezin, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Eskişehir.

Yılmaz. M. (2009), “Görsel sanatlarda uygulamalar”, Gündüz Eğitim Ve Yayıncılık Turizm Sanayi Ticaret Ltd. Şti, Ankara.

Yolcu, E. , (2004), “Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri”, Nobel yayınları, İstanbul.